

ЧЕМПИОНАТ

Уллу усталыклары болгъан ишчиле - ёсююню ышангылы себеби

Нальчикде «Кзурулушчу» колледжде «Жаш профессионалланы» (WorldSkills Russia) чемпионатыны экинчи регион кесети башланганды. Аны кыуанчы аныкылуна КЪМР-ни Парламентини Билим берүү, илму эм жаш тѳюю политика жаны бла комитетини председатели Светлана Азикова, КЪМР-ни Правительствосуно, торлю-торлю министрстволаны бла ведомстволаны келечилери, иш берүүчоле, республиканы билим берүү уюмдарынын башчылары да кытышканды.

Чемпионатны кыурагъанлары баш мурастарлары - республиканы экономикасын айнытууга уста кадрла хазырлауду, урунган адамны даражасын кѳтѳрѳуду, ишчи усталыклагына не кыдар кѳп жаш адам кыририча элѳуду. Келгенени алгышайт, КЪМР-ни Правительствосуно Председателини орунбасары - билим берүү, илму эм жаш тѳююно ишлери жаны бла министр Нина Елмузова чемпионат керти да эсде кыалыкча боллугуна ышанганын айтканды, аны оюнчон битеу онгла кыурагъанларын да чертгенди.

«Жаш профессионалла» (WorldSkills Russia) союзну стандартларыны эмде демонстрациялы экзаменын кыириу жаны бла управлениасыны башчысы Данил Уфимцев а чемпионатка кытышканы жарык кѳлѳю, тири болупларын, эришилге уа керти да ишлерини усталарын ачыкларларын сойегини билдиргенди.

Россияни Профессонал сообществоваланы эм ишчи кадрланы айнытууну агент-

бардырылыкь финалда таобеширбиз деп ийнанам, дегенди. Андан сора экспертлени председатели Асанланы Магомед, сахнага кѳтѳрѳолот, эришилге хар не да хазыр болганын айтканды эмде анга кытышканы уллу усталыкларына багъа берүү ачык эм тозлук бла бардырылыкьга ант этгенди.

Ызы бла «Жаш профессионалла» регионла аралы кымылдауну башчысы эмде 1-чи регион чемпионатда хорлаган Заудин Сунишев, сайлаулада хорлаган эмде Миллет чемпионатыны финалына кытышырга эркин-

лада ишлегенге да бардыла. Алагъа багыны WorldSkills Russia союзну, кыурау комитетини, ишчи кыуууну эмде КЪМР-ни президентиниларыны бла организациаларыны келечилери, чемпионатны экспертлери бередила.

Эришилге 14 торлю жаны бла алты майданда бардырылдыла: плитканы салуу, саварка этуу, аш бишириу, кыурулуш ишлени тамамлау, чачны жыйуу, кыргызыу, медицина эм социал болушлукь этуу, женгил машиналагыа ремонт этуу, киши класларда окутуу, эл микл машинаны кызырлауу жаны бла, дагыра да башкала. Биринчи конде кыодан усталаны ишлерини кѳрмѳочю да ачылганды, сварщикле эмде плитка салууну усталары, робототехника бла кюрешилге, «Привизие» медицина колледжини студентлери да неге юриенгерини кѳрѳоткенди.

Чемпионат тѳрт кон барлыкьды. Аны кезиунде «тѳгерек столла», панель дискуссияла, кѳрмѳочле, мастер-классла да боллукьдула. 2

ствосуно келечиси Максим Дмитриев а бу кымылдагы Россияни 85 регионундан минген артык жаш адам кытышканы, аланы организациалары профессионал билим берүүчоле кытышканы ботон бийикге кѳтѳрѳуду уллу себеплик этегини айтканды. Республиканы ончуларына бу ишчи кыурагъа болушканы ююнчон жокер ыразылыкь билдиргенди. Регион чемпионатка кытышканы бла уа август айда Сахалинде

лик алган Муслим Долмураев, Астемир Бахуев, Карина Межгихова, кызыл клопчаны басып, эришилге башланганларын билдиргенди. Андан сора конкурсантла, ишчи жерлерине барып, заданияларын тамамлауга киришкенди.

марта эсепле чыгарылыкьдыла, хорлагъанладан финалга кытышырга командада кыуралыкьдыла. Той-оюн программа да тынгылы хазырланган эди. «Шади», «Экстрим», «Нальчанка» тепсе ансамбльле, Азамат Цавкилов, Анжела Мамжогова, Ирина Ракитина эм башкала жырлап, тепсе да заукулукь тапдырыганды.

ХОПАЛЛАНЫ Марзият. Сурталны автор алганды.

Дата

Минги тауну тийресин дунягъа таныткан жумуш

Чегет талада СССР-де биринчи канат жол 1983 жылда 9 февралда ишлеп башлагъан эди. Россейде тау-лыжа спортну айынуу да ол кюнден саналады. Андан бери бизни трассаларыбыз саулай дуняда бек игилден бирлери

болуп келди. Алада кѳп кыралланы келечилери учаргъа оювди. Бу датага аталган жумуш уа 18 февралда Чегетде эрттенликден окъуна баш-

болгъандыла. Экинчи жерге ЗВПСО-ну кыурулуш чыкканды. «Элбрус курортну» келечилери уа ююнчоле болгъандыла. Юбилей байрамны кыуанчы кесети уа «Чегет» кыонак ююде этгенди. Анга КЪМР-ни курортла эм туризм министри Мурат Шогенцукъов, Элбрус районну администрациясыны башчысы Залимжанлы Кыаншаубий, «Элбрустурст» ОАО-нун генеральны директору Непеланы Кудрман, Элбрус посѳлканы администрациясыны таматасы Согалааны Магомед эм башхала кытышкандыла. Алада барысы да келерини кысык сѳзлеринде курортну магъаналыгынын чертгенди. Бери чакырылган биринчи

канаткачыла уа битеу бу иш кылайт, бардырылганын, кылай урунганларын эслерине тоюоргенди. Ол кезиуде кыурулуш технологияла артык айнып болмагъанлары себепли ишчиле кыурулуш материалланы аркылары бла ташыгъандыла. Кылай-алай болса да, канат жол битеу жорукьлагыа бла нормативилеге кѳре салынганды. Шѳндю анда 57 адам урундады. Юч ыз биогонлюкь-де бир саягъатха 600 адамны кѳтѳредди. Битеу лыжа трассаланы узундуклары уа 16 километрге жете келеди. Алиса ТАРИМ, Элбрус районну администрациясыны пресс-секретары.

Документле

Къабарты-Малкъар Республикада ич ишлени министрини Къабарты-Малкъар Республикада Ич ишле министрствону 2017 жылда ишيني юсюнден отчетууну юсюнден

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини

БЕГИМИ

Къабарты-Малкъар Республикада ич ишлени министри И.К.Ромашкинни Къабарты-Малкъар Республикада Ич ишле министрствону 2017 жылда ишيني юсюнден отчетууну юсюнден

Къабарты-Малкъар Республикада ич ишлени министри И.К.Ромашкинни Къабарты-Малкъар Республикада Ич ишле министрствону 2017 жылда ишيني юсюнден отчетууну эсге алырга.

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини Председатели Нальчик шахар, 2018 жыл 22 февраль, №939-П-П

Т.ЕГОРОВА

Сюзуу

Тынгысызландыргъан затланы жашырмай айтканыла

Нальчик шахар округну жержерли администрациясында Предпринимательство жаны бла советни кенгеси бардырылганды. Аны ишине мэрни орунбасары Анатолий Тонкогов, КЪМР-ни Предпринимательлерини союзуно, «Опора России» жамауат организацианы республикада блѳюмоню келечилери, предпринимательле да кытышкандыла, деп билдиргенди.

«Жылны башларыны алдында организацианы кыууунда торлениуле этилгенди. Анга «Курорт Нальчик» акционер обществону бир келечисин бла «100 эм иги товар» деген конкурсада хорлагъан жаш предприниматель Ботталаны Жашкандыла.

Кенгешде шахар округну ишлени болгъанланы тизмесин шахарны администрациясы кыурап башласа иги боллукь эди», - дегенди.

Гитче эмде орта предпринимательствога себеплик этген «Опора России» жамауат организацианы блѳюмоню башчысы Альберт Килмураев Советни жыйынуларында жаш ишчилерини ишлерини законду халгъа кѳчѳрѳуду тийиш эс бурурга чакырганды. «Предпринимательство - налога эмде жангы ишчи

жѳрле бла тозонлей байламлы болгъан иш. Бу сферада хар не да законлада айтылгандан таймай алай кыурадырга керекди», - дегенди ол.

Кенгешде шахар округну ишлени болгъанланы тизмесин шахарны администрациясы кыурап башласа иги боллукь эди», - дегенди.

Гитче эмде орта предпринимательствога себеплик этген «Опора России» жамауат организацианы блѳюмоню башчысы Альберт Килмураев Советни жыйынуларында жаш ишчилерини ишлерини законду халгъа кѳчѳрѳуду тийиш эс бурурга чакырганды. «Предпринимательство - налога эмде жангы ишчи

УЛБАШЛАНЫ Мурат.

Жамауат палагъа

Шуѳхлукьну бла келишиулукно сакълау - бизни сыйлы борчубуз

КЪМР-ни Жамауат палагъасыны советини жыйылыуунда Къабарты-Малкъарда миллетле эм диние аралы байламлыкъла жаны бла кыурап политика кылай толтурулганы тинтилгенди. Аны палагъаны башчысы Хазаратли Бердов бардырганды. КЪМР-ни Граждан институтла эм байламлыкъла кыурау эмда миллетлени ишлери жаны бла управлениасыны таматасыны орунбасары Гергъокъланы Жамабат билдиргенди.

90-нга жуукъ инсан алады. Алай, жарсыуга, алгъан билимлерине кѳре ишленгене азыдыла. Ол алаша жакъ тѳленмегени бла байламлыдыла. Биогонлюкде жаш адамланы терриорист кыууулага кѳбюсонде Интернетни, социал сетлени болушлуклары бла

лайдыла, тепсеюди. Алада кыонакда тыш кыуралланы посоллары, консулары, кыурап кыулушчулары дайым болуучудула. Ол а халкъланы, кыуралланы араларында шуѳхлукьну кѳчѳредди. - Бир юлгю келтирме: Минги тауда эстонлу тишириууну

кышадыла. Вербовщиклени жолларын кесген а бек кыйын болды. Адамла алыны огурусу ниетлерине алданмакча, Муслиманланы деп управлениалары социал сетлеме кесини аккаунтларын ачканды, аланы юслери бла аныгъатуу ишени бардырады. «Иси телефон» ыз да кѳч-кѳн ишледи, анга соруу бла ким да сѳлѳшлукьле ады.

КЪМР-ни Жамауат палагъасыны советини жыйылыуунда Къабарты-Малкъарда миллетле эм диние аралы байламлыкъла жаны бла кыурап политика кылай толтурулганы тинтилгенди. Аны палагъаны башчысы Хазаратли Бердов бардырганды. КЪМР-ни Граждан институтла эм байламлыкъла кыурау эмда миллетлени ишлери жаны бла управлениасыны таматасыны орунбасары Гергъокъланы Жамабат билдиргенди.

кышадыла. Вербовщиклени жолларын кесген а бек кыйын болды. Адамла алыны огурусу ниетлерине алданмакча, Муслиманланы деп управлениалары социал сетлеме кесини аккаунтларын ачканды, аланы юслери бла аныгъатуу ишени бардырады. «Иси телефон» ыз да кѳч-кѳн ишледи, анга соруу бла ким да сѳлѳшлукьле ады.

КЪМР-ни Жамауат палагъасыны советини жыйылыуунда Къабарты-Малкъарда миллетле эм диние аралы байламлыкъла жаны бла кыурап политика кылай толтурулганы тинтилгенди. Аны палагъаны башчысы Хазаратли Бердов бардырганды. КЪМР-ни Граждан институтла эм байламлыкъла кыурау эмда миллетлени ишлери жаны бла управлениасыны таматасыны орунбасары Гергъокъланы Жамабат билдиргенди.

Этилген докладлага кѳре, онулануа проект кыабны кѳрлѳгенди. Ахырында жыйынгыла РФ-ни Президентини айыруулада жамауат кыурауучулары койор маданий-тарых хазаны сакълауга кыыйын салгъанлагыа берилген «Семейна реликвия» премиягъа номнантланы сайлауыкь комитетини кыуууну кыурау бла байламлы мадарланы созгенди.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфьян. Сурат автору.

Көндөлөндө он жыл мындан алгач тюрпючю номери орта школ ачылган эди. Элбрус району эми жаңы мектеби сабийлени школгара, башланган эм орта билим берүү боюнча жаңыланган. Бери эли кыла-кылаптан да жашчыкыла бля кызыктыла жоройдоле, ол санда суурлар бля байламлы энчиликтери болганчыкыла да. «Доступная среда» програм-

маны эс бурулады. «Жашланы бля кызыланы саны уа 165-ге жетеди. Садикте жорюогенчикле уа 108 болдыла. Окутуучу битеу да бөлүмле-рини араларында байламлык эм билим берүүде бля койрети-уде бир бирге кышумчулук, болушук да тап кыралган-дыла. Эндиге дер мектепни 135 вулусник таусуанды. Аладан онбери уа майдалла бля сауга-

район, регион эм битеуроссий предмет олимпиадалада эм конкурслада жетишимли окуучуланы саны да көбөйгөндү. Былтыр физикадан бля математикадан «Фамулыны дунеси» деген ат бля бардырлыш федерал даражалы эршиуде школдан чоюелен хорлаганланы санына киргенди. «Олимпик», «Билим», «Тюз илмула» олимпиадаланы бля «Живая классика»

приверла болганды. «ТЮ»-дан район фестивалыны көрүмдөлөрине тиийишликке мектепни команда с биринчи эм экинчи даражалы дипломага бля саугаланганды. Алтынчы классты окуучусу Жашууаны Квантенир республикада экинчи чыгыш. «Арте» халкыла аралы сабий арагы солтурга да барганды. Сагынылган битеуроссий физкультура-спорт комплексен алгарыкыла озган конкурса көндөлөндө бир алтын, онеки юмюш, эки доммакк белгини кытхандыла (жыл санага көрө колоринген башха-башха кыауумлада).

ШКОЛ эли социкултура арасыды. Аны мекамында район библиотеканы битеулу фонду 16144 китл болган бөлүмдө ишлейди. Мында тюрлю-тюрлю даталага аталган интирлени экология акцияланы, садуулук, спортну конилерн бардыруу ахшы төреге айланганды. Устала, окуучула экскурсияла да бардыла. Алгарыкыла да Минги туя тийресилен, Чирик келде да болгандыла. Малкыарны экинчи поэти Кыулилану Кыайсынны 100-жылгыгына жоралат, Чегем аузуна, аны тууган ююне да баргандыла. Андан сора да, бир магыналы шарт: бу мектеп «Куначество» проектте республиканы билим берген учурденчилары арасында биринчи бля бирге кышулганды.

АЛЖА аны окутуу-юйретуу жолу алай ушун туюл эсе да, кесини алында салган борчланы тийиши тамамалай, алгач таукей кырайдый. Айхай да, ол а мында урунган педагоганы, алыны башчыларыны да хар неге жууялы кеден кыраганларынанды. **ТЕМИРЛАННЫ** Анатолий. **СУРАТДА:** (башта) директор Атырзаланы Муhtar.

Жетишимле баямдыла - окуууда, чыггармачылыкыда, спортда

манчы кечлеринде башха-башха кабинетле, тренажерлары бля зал да бардыла.

ОКУУ ююно ишлеп тебиреген биринчи кунден 2016 жылга дер аны директору болуп турган Энейланы Лина Хусеевна уста эм иш келю коллектив кураганды. Мектепни айнууна, энчи алай айтканда уа, аны тийиши оорудовани бля жалчытууга улуу кыйын салганды. Мекямда бюгюн-кюнде, жылы болгандан сора да, анда тизгин да, сабийле сюй-сюй окулна онгла да бардыла. Аталаны-аналаны болушугу бля уа аны тийреси да тапландырдылганды.

МАКЛЕМИ бусагатадагы таматасы Атырзаланы Муhtar айтканча, шендо ол бюгонюг илземлеге келишен билим берүү учурденди. Мында жангы технология тири кийриледе, чыгармачылык хунерни айнытууга

лангандыла. Асламысы, андан ары да вузланы бошоп, тюрлю-тюрлю жерледе ишлейди, илму бля кюрешгенде да бардыла.

КОЛЛЕКТИВДЕ кырккы чаклы устаз урунда, Бечелланы Тохтохан бля Чоылланы Мария битеулу билим берүүнө сыйлы ишчиси деген даражалы атыны жорютеди. Отарланы Фарида уа филология илмуланы кандидатды. Сагынылган эм бирси педагоганы ишлерине кел салгандары хайрандан учурденже алыныны санадыла. Тюрлю-тюрлю эршиуде хорлай, кыге урунгалы турды.

Башха-башха кезуеде «Ана тилим - жаным-тиним, мени дуниям» фестивалда, «Усталаны шаарында» көрмөчү, «Елюм-сюз Балкыра» республикалык конкурса эм кеп бирси жерледе жетишимли болганды. Жангы окууу жылга хазырланганда да кыраулада биринчи жерге талай керө тийиши керюлгөндү.

Школну подколлектив.

конкурсну окуна алып айтканда, окуучуланы арасында алагыла кыатышып, лауреат болгандыла 45-ден артыктыдыла. Мында кыошак билим берүүге аслам эс бурулады. Инжи минчакчыкыладан бир зат этерге туюшондогон, музыка-вокал, хорда жырлау кружокла ишлейди, гинжи театр да барды. Аскер-патриот ниезде койрети да энчи жерни алады. Озган жылда районда бардырылган «Зарничада» мектепни кыауум экинчи жерге чыганды.

СПОРТНУ сюйгөнгөндө да, аны бля кюрешир онгла кыралгандыла. Грек-рим тутушудан, боксдан, дзюдодан, шахматтан, волейболдан, гитче-футболдан секцияла ачылгандыла. Ала бля байламлы ахшы атламла да асламдыла. «Президенти эршиуде» кызыкчыланы кыауум хорлаганды, жашчыкыла уа

Жылла, адамла, кыадарла

Игиликни болжалы озмайды

Газаланы Нухну кызы Зулейха 1922 жылда Янкойда тууганды. Анда жети классны таусушанды. Сора Нальчикде педучилищеге окурга киргенди. Урушун алында жылда аны бошоп, тууган эли Янкойда школда башланган класстада устаз болды.

Жарым емюр чаклы заманы ол жан диним таймай барган ти-

дукк. Жашаган общекжитте эте эдик. Бир туурам гыржыныбы болса, барыбызга да теңг этип ашаганбыз. Бир бирибизден кийимибизни да амаганыбыз. Бир ююно кызыларча, жашларына турганбыз», деп, Зулейха терезеден жангыдан тышына кырады.

Нальчикке окуууну бошагандан сора, элине кыайтып,

тилегенимде, сен угай, биз тилерге керекбиз кенгинлик. Алай юйрөтмөсөн, бизни жашау жолубуз артык жарык болмаз эди, дегенди.

Зулейха ишлеп тебиреген жыл тамата кырандыны, кулакка чыгарып, тутуп кетди. Андан сора бирызга дер огурулу эгечге да тынчык болмай турду. Төрк-төр комис-

Жарсууга, не сылтау кыдыры эсе да, көп да турмай, айырылып, юйюне кыайтды. «Еска иги жаш эди, бек иги», - деп атын бюгюм да журмет бля эсгереди.

Ата журтка кыайтырга эркинлик болганды, ол жашы бля тууган эли Янкойга кыайтды. Жангыдан мектепте урунуп тебиреди. Кырал чачылып жырланы алында ишин кыды. Андан бери юйрөди.

Быйыл бешинчи февралда анга токсан алты жыл толганды. Көпкө келди алгышый, ол санда усталарыны кыйыны унутмагына да. «Осалырак окуганыла, мен көп урушуу сабийле жоктайдыла», - дейди Зулейха аз ышара.

БЮГЮНюккө бу огурду туушируу, бутлары ауруп, жангы айылды окутуу башлайды. Анга узбеки тийиш Гольяра Урупова тюз тийиш сабийча кыран турды.

Кесини жашы уа Саратаво окуйт турган жеринде адам зараны жетип алушкан эди. Андан сора ана кыарасы тешемди. Эгелерини, кырандашларны ююсонди айтканда уа, атасы Нухну бля анасы Айбидатны ожети сабийлери болганды. Бюгюн-кюнде аладан Зулейха бля бир кырандашы саугула. Мындан арысында да көп жашасына.

ОСМАНЛАНЫ Хыса.

Кычан да, неде да хайырлымыды сайлауға эркинлик?

Озган жылда жайда Йошкар-Ола шахарда миллетлени байламлыклары жапы бля советни жыйлыууда орус тилин маганасы энчи чертилген эди. Ол халкыны араларында кепюрдө, кыралы бириндирген кючдө. Аны бля бирге ол кенгиде Россейде бирси тиллени жорютолгөндери да улуу байлык болганы айтылганды. Алай алыны башха миллетлени адамлары жалаң да кеси ыразылыклары бля окурга керекди, дегенди. Сөз ючюн, Татарстанда татарча жалаңда тарталыла окурга борчулдула, башхала - ыразылыкларына көрө.

Жарсууга, бу тейрешуден сора көп сабийле ишлеп башлангандыла. Сөз ючюн, жангыз да бирсиледен угтай, татарлы школчула да соруу этгенди: сюемсиз булур угурга ана тилигизни деп. Угтай дегенлени дерслеп эркин этгенди. Ма ол заманда битеу Россейде да даулаша чыккынадыла. Белгили жазыуула, алгиле, журналды бля жумушун төреге санагандыла.

Хау, кертиси бля да, орусупла кеслери ыразылыкларына көрө эстинле, сюиселе окусунала, сюисемеле окумасынала миллет тиллени, алай бийи, кесибиз да кыачак аладан, сора не кюн келдикди? Жер башында жануарла, хансла кыруп башсалса, алыны Кызыл кытапха салып, жамууат кыларууда, хар сабийле теренинден келген тилге өчюле турганы уа нек титиремди дунияны?

Жер башында тиллени бир неченасы дайым кыруу бардыла, ол кыйынлыкты тохтатыр амалла кыларууда, хар сабийле теренинде келген тилге өчюле турганы уа нек титиремди дунияны? Жер башында тиллени бир неченасы дайым кыруу бардыла, ол кыйынлыкты тохтатыр амалла кыларууда, хар сабийле теренинде келген тилге өчюле турганы уа нек титиремди дунияны?

Бизде көпле: «Жашчык (неда кыозчык) сабий садына жорюн башлагалай, малкыр тилин унутканды, энчи жалаңда орусча сөшөдөди. дейди. Ким кытайды сандикле таууду, кыабартылы бөлүмле ачаргы?»

Малкыр группалага бизден устазны, кыабартылылыккына да кеслерицен педагогун сал. Тилни сакларга сую эсек, аны ючюн бир зат этерге керекди».

Ачык айтайык: школда не иги окугасала да, сабий ююнде ана тилин эшитмесе, шакты сөйлешпейди, аны терин, тынгыла да билаллык туюндю. Инглизча бусагатада хар кыяда да окугатадыла, алай анда эркин сөйлөшгөн сабийлерибиз бек аздыла. Тилни ити биле ючюн, аны эшитип турурга керекди.

Жарсууга, бусагатада сыйлы таматаланы кыларында өсгөн балаларыбыз аздыла, жаш адамла ата юйрениден айрылырга ашыгадыла. Аны хатасы алыналы-ынналыны жорек кылыулары не болганын билемдиле туудулары, андан сора да, алыны бай тиллери эшитмейдиле.

Сөзюсү, орус тилис биз болаллыккы туюлдоле. Россейде анысз жашау этерге амал жокду. Аны кыюу да, шендою дунияда инглизча билриге да керекди. Бусагатада адамла башланы кечиндир жерге көчүп кетеди, иш тапан кылынады. Политгокка көп жолла ачыладыла. Алай барысында да берикез, өз халкыны сөзюдө адамга болушкан, жорюгине туткучулук этген.

Малкыр тил ата-бабаларыбыздын келген кыйыматыды, ол битеу көтгөн төлөкөн юклерин, сынаулары, акылыларын жыйганды кесине. Алай байлыкларына тас этген миллетле уа кеслери да жок болдыла. Олду халкыны туютуугу. Аны эсде тутуп, хар блярибиз тилибизни айнытыр ючюн, кылуубуздан келген этерге борчулбуз.

БАЙСЫЛАНЫ Марзат.

Тюрлю-тюрлю сейир хапарла

Музейни стендлеринде - Алтын Орданы артефактылары

Ставрополь крөөдение музей-заповедникде «От ковчий к городам» деген көрмөк ачылганды. Экспозицияда - ол кезиню сауту, кюн сайын керек болуураган затла, кийим. Бу маклемени директор Николай Охонко айтканча көрө, аланы тийрелерине бурунгу да адамла кеслери эткен затла алай көп жорюди. Аны сабийлеринде жер-жерли реставраторла хазырлауу экспонатла салынгандыла. Кройка, носмха, шендою материалдан артегиле кенгюнчолени кийилери, юй адирла эткен усталарыбыз бардыла.

Эсигизге тюршерейди, бусагатада Буденновск турган жерде XIII-XIV емюрде Алтын Орданы боюнган Маджар шахар болганды. «Аны осы бля сатуу-алуу жолла өткенди. Жарсууга, бу тейре алыкта тынгыла тинтилгенди. Көп болмой бу жерге Татарстанны аркөөдө институту ишчилери улуу э бургандыла. Ала быйлыны тинтип башлагандыла», - деп хапарлагандыла музейде.

Замандан замонга Буденновск районда, тарыхчыла айтканча көрө, Маджарда жашаган адамаланы сюеклерин табыдыла. 2012 жылда анда эки эр кишини сюеклерин кызып чыгаргандыла. Андан ола уа Ново-Александровский районда Алтын Орда ючюн сермешген аскерчини кыабары ачандыла. Аны окулорунда жорючу кыазачык тура эди. Аны, алыне билдиргелерине көрө, XIV емюрде асырагандыла.

Юйор машина сатып алырга сактылаган 200 минг сому чычханла ашап ктойдула

Ставропольде бир юйорно гаржаларыны тапкансыда саклап тургун охчаларын чычханла ашап бошодыла. «Биз маңгыла чычханлы бля жыйган аханы юйе тутканын тюзгө сапаганбыз», - дейди, жилемсар, Веро. - Банкта айткенимчи бек жорюмайла. Бир жыл мындан ола эр бля катын авиряла тышоенди. Кеслери суу кылапканды, машиналары уа халек болганды. Андан бери жангыга жыйып тургандыла. Эки жою тийишдиргенди элд автомобиллени багсаларын соруп ойлангандыла. Не медет, пакетеде тапканда турган бешимлик куторалола чычханла жетди.

Гаражы полунда ачканы кескелери атылып турганын көргөндө, көлөм тапкыр болду, - деп эсгереди Веро. - Чычханла толпаны таман орталарын кемирин тешен-

диле. Банкта бизге жангыз да төрт кутораны алышкандыла. Дагыда бир немасын скот бля жабышдырырга кюрешибиз. Босаода 175 минг сому биз тас эдик.

Банкнотну юзюгө эм алынганы жерини 55 процентин алырга керекди. Жалаң да алай юк, он барды кутораланы алыштыга, деп анылаткандыла жер-жерли банканы биринде.

Аскерчилден айфонланы тырчыктыла

Россейли аскерчиле Интернетте жорютоюно жорюкларыны Кыоруулу министрство 2017 жылда жорашдырыла. Бусагатада ала рекомендация халда бля турдыла. Алай бу тыйычыла борча саналарча, ведомство законнога туюзтуйле хазырлай турды.

Алыкмы аскерчиле социал сетлени хайырланууну кыюгюз эмда телефондола колдонушканын тыйыш даярды. Андан сора, асыла Интернетте иштелерине 10 контрактта 2,7 миллиарда) коммерция структуралада, 73 регионда уа жер-жерли керемликке сапариле табылгандыла.

Тюзюм айтсак, отпургананы айылклары андан асламды, алай битеу ахчалары алыны колларны беримди. «Хакыны 25 проценти сюд этилени сөтүна салында. Ол аны ишанычылы фойдасыды. Кызган жалаңсыдан ача колонида турганы ючюн, кийимге, аш-азыкка, заран тышоенге тыйылады», - деп билдиргенди Белгород облыстык жанын коллегиясы наасынын куулуугун толтурган Андрей Лусто. **Заметкала федерал газетлени материаларына көрө**

ширууну жыл саны бюгюнюккө да жоюге жуууклашканды. Бу кюнде аны бля ушак этип келгенме. Сөзю, аузы да тире. Мени биргене барган Татарланы Аминаты көргөнлени окуна таныды. Ююонден, юйорюонден хапар сорарды. Андан сора: «Негерин а кимди?» - дейди.

«Заман» газетибизден Османланы Хыса дегенде, ол бир аз асыры жигитден алгында от жана эди. Адашкыаладан бля Кючюкчоландан эки жаш эсимдедиле, ариула, тизгиндиле. Аладан сора да, бар эдиле жерлерибизди. Көл салып адам.

Датгыда Гергьокжаны Көккөз. Ол а асыры жигитден алгында от жана эди. Адашкыаладан бля Кючюкчоландан эки жаш эсимдедиле, ариула, тизгиндиле. Аладан сора да, бар эдиле жерлерибизди. Көл салып адам.

Арта, көп жылдан сора, ишини кююп, юйде турган заманында эл школну таусуна эки керө жыйылуула кырайдыла. Мени да чакыргыган эдиле. Ол заманда аладан кенгинлик

ИСКУССТВО

Москвада чыккыган тынгылы монографияда - бизни жерлешибизни магнаны статьясы

Озган жылны ахырында жерлешибиз, белгилуу искусствовед, алим Аппайланы Жаухарны «Россей искусстволаны ыйыгы» деген керим конурада эксперт советин (жюри) ишине кыатышырга чакыргандыла. Анда кыралны отуз регионундан, жыйырма тыш кыралдан келген художникле бла усталуа кеслерини суратларын, скульптура ишлерин кергозгендиле.

Аны ал сезонде былай айтыла: «Монографияны авторлары ата журту эм тыш кыраллы пластиканы тарыхына юсонден бир кызуу соруну тинтедиле: жангы заманы скульптурасыны тагылары, аны ассу жолун; XX өмюрнө белгилу усталарыны бир кызууну чыгармачылыктарын; пластика юмлануу жангы амаларын; жагы материаллары бла технологияларын; скульптураланы искусствону башка

торлопери бла байламлыгыны; бусагытадагы пластика чыгармалары болупларын; аланы кыаручула бла байламлыктарын; он ишине керимчюлеге чыгарынуу проблемаларын, аланы тинту амалларын юсперинден.

маланы темалары кенги эм жанр жаны бла да ол башкалга ушамайды: аланы аспасымы искусствону тарыхында эм теориясына киририге болупкуду, алай, бир жаны бла, алагы сурууу кесамат деп айтырга да жарайды.

Бизни корр.

Комаңдабыз - кючюлени санында

Москвада «Фестивальный» спорт комплекде киокушинкай-каратеден Федерацияланы содружестволарыны кубогу бардырылганды. Анга талай кыралдан спортну 350-ге жуукк ветераны, абадан эм жаш спортчула кыатышкандыла.

Киржинова (55 кг.), Лейла Толдиева (65 кг.), Ибрагим Дагулов (70 кг.) чыккыандыла. Сабанчылары Альбина (55 кг.) ючюно болганды.

Туладан - кюмш майдал бла

Тулада «Арсенал» стадионда ауур атлетикадан кыралны биринчилиги бардырылганды. Анга Россейни 58 регионундан 380 жаш бла кызы кыатышкандыла.

Тутушды. Ахыр кере бытыр декабрьде Нальчикни биринчилигинде хоргагыанды. Анда жашчык беш сармыш бардырылганды эм барысында да кытыкты. Бизни бла сөлөшө, ол спортну бек жаратканы, аны бла бирге уа дерслерине да сак болганын билдиргенди.

Гитче эсе да, жигитди

Гитче спортчула, сынамлары аз болса да, хорламга ы тинуюлуктери, тирпиликтери бла абаданладан арха кымайдыла. Ала, юндөн-кюнге усталыкларыны бедоуре, атларын айтырыдыла. Алайладан бири Джаппулары Кыуанчы. Анга 9 жыл бола-

Россейни грек-рим тутушундан жыймылды командасы болгонилде жаруулары Элбрусда «Орду» спортчулары тарапын киргенлени араларында бизни республикадан спортчула, Олимпиледа оюнаны чемпионолары Роман Влаосв бла Давит Чекветадзе да бардыла. Спортчула мында 10 марта дери турлукдула. Ала дуняны кубогуна бла Европаны чемпионогына кызыралдыла.

Солдон оңго: Аппулоны Муслим, Казыйланы Ислам, Шаулоаны Ханалий (тренерлери) эм Джаппулары Кыуанчы.

Кыралны эм кыарулу гежефлери - Элбрусда

Россейни грек-рим тутушундан жыймылды командасы болгонилде жаруулары Элбрусда «Орду» спортчулары тарапын киргенлени араларында бизни республикадан спортчула, Олимпиледа оюнаны чемпионолары Роман Влаосв бла Давит Чекветадзе да бардыла. Спортчула мында 10 марта дери турлукдула. Ала дуняны кубогуна бла Европаны чемпионогына кызыралдыла.

Биринчиликин доммакь призёру

Сыктыкарда бождан Россейни биринчилиги бардырылганды. Анга 17-18-жылдык 270 спортчу кыатышканды, ол сенде бизни республикадан Бабаланы Башир да.

Ол 81 килограммга дери ауурлукта сармешенди. Жарым финалга дери хорлай келип, Тюменден Эмин Хатаваге кытырып, доммакь майдал алганды. Аны тренер Герт Юкьяланы Амакт ойретди. Ол, жыл санына кыарулу, юч эришюу кыатышканды, жетишилме да болганды. Бусагытада ол 30 килограмм ауурлуктада

ЖАРСЫУ ЖАБРАИЛОВ Арсен Саидович

Кыабарты-Малкыарны маданиятына бу конюле буюшу сынарга тыошенди. КыМР-ни културасыны сыйлы кыулукучусу, балетмейстер, кеп жыланы «Кыуанч» эмда «Аламат» халкь ансамблмейстери башчылык этип келген Жабраилов Арсен Саидович 63 жылдына ауушканды.

Кыашхатауда чыгармачы жолу башланганды. Миллет културалары айналыгы улуу кыыйдын салгыны эмда кеп жыланы ахшы урунгану ююн Арсен Саидович КыМР-ни Култура министрствосуну сыйлы грамоталары, багыталау саугалары бла да кеп кере саугаланганды. Ол, деп билдиргенди КыМР-ни културасыны сыйлы куллукучусу» деген ат аталганды.

нодарда култура жаны бла кыыран институтха киргенди. Аны бошогандан сора уа жаш балетмейстерни

КыМР-ни Култура министрствосу

Конкурс

Сезим бла, ашыкмай, ангылатып

Черек районну Кыашханды элини маданият юююнда болган библиотеклада «Кытап дуняны иги жангы торлендирди, аны белтеринде адам улуну эси сакынады» деген ат бла республикалы конкурсу район кезию бардырылганды. Аны мурагы - жаш адмиланы араларында классикалы эмда шабдык литература кыг жайыдуу, кытапха сейрини кыозгууу, наамуну ариу айта билгенлини ачыкылдуу эмда алагы себелги этидуу.

Али адам кыатышканды. Аланы жыл санлары алгыдан оюносогелери эди. Ала, юч кыуумга кюлешин, эки сагытандан артык заманы Мечиланы Кязимни, Кыулиланы Кыайсыны, Зумакууланы Танзиланы, Чингиз Айтматову, Евгений Ештуновну, Михаил Булгакову, Федор Тютчевну эмда кеп башка постлени чыгармаларын келден айтнаамуну ариу айта билгенлини ачыкылдуу эмда алагы себелги этидуу.

Эсепле чыгарылганды, биринчи жерге чыккыган кызууда ачык болганды. Алайды да, Кыашхатаудан Азаматланы Айна, Герпегенден Бёзоланы Амина,

Осыра Жемталардан Занкишилы Азият февральны ахыр конюндерин биринде бардырылган республикалы конкурсуна кыатышкандыла. Биринчи, экинчи, ючюнчю жерлеге чыккыганлары барына да район администрацияны грамоталары берилгенди.

ХОПАЛЛАНЫ Марзият.

Татпык

Кыоркыусулуккуну кепюрлери

«Кавказ» федерал жолда аслам машина юрююду, ол себелден аварияла да кеп боладыла. Жауа адамлга да ол абызыраду. Аны ючюн Росавтодоруну «Кавказ» управленисы жолу башча жанына кыоркыусуз өтөрча Минводлада, Ингуштияда эм Кыабарты-Малкыарда юч кепюр ишленгенди.

МАСТЕР-КЛАСС

Эшитип тургандан эсе, кёрген ахшыды

Кыабарты-Малкыар кырал Аграр университетини механизация эмда предприятиталаны энергия бла жалчытуу факультетини лабораториясында бу конюле мастер-класс бардырылганды. Студентлеге аныла дизель отуклуу бла ишлеген аппаратураны кыалай хайырлангырга, анга ремонтну кыалай этерге кереклисин кергозтөргөдиле. Бу иште, университетини сагынганды бёлюмоню преподавательлери бла окуучуларындан сора, вузун «Табийгатыны кыруулуу эм суу мюлк кыурулуу» кесегини, кыурулуу эмда агропромышленность колледжлени келечилери да кыатышкандыла, деп айтылады КыМКК-АУ-ну интернет-сайтында.

Мастер-классны «АПК-да машиналары жумушларына кыаруу эм алага ремонт этиу» кафедраны башчысы Владимир Батыр бла преподавательлери Хусейн Губожов эм Анзор Болотоков бардыргындыла.

ише хайырлангыч прибору эмда аны бла диагностика кыалай этилгенди да кергозтөргөди.

Анзор Пеонидович а, кафедрда жарандырылган жангы амаллары бла технологиялары юсюндөн айтып, кыонокьяланы форсунокканы жангы торлюосу бла шайгырейлендиргенди. Ол билдиргенди, аны хайыры бла дизель моторула алгыдан эсе иги эмда коюлду да ишлейди.

Тюбеишюну кезиюнде жаш тёлюно былай техника бла байламлы соорурлары кеп эдиле. Ахырында уа факультетини деканы Юрий Шекихачев кыонокьялга университетини белгиси бла саугала бергенди.

УЛБАШЛАНЫ Мурат.

Юйрениле

«Жесирлени» кюч бла кытархарырга керек болганды

Кеп болмай Нальчикде Терроризмге кыажуу миллет комитет (ТКУ) тактика юйрениле бардырганды. Аны магнанысы адам эм техника кючю да хайырлангыч, жамауат аслам жыйылган жерде террорчулук ишден

сакыланууну мадарларын эте билидуу. Юйренилуени программасына кере, террористлени кызууну санаториялени биринде жесирле аныла алгандыла. Алагы кыажуу турурча республикада оператив штабны кыажуу хазыр болганды. Службаны келечилери бандитле бла сөлөшюуде, оператив-излеу иште, кыажууат этиуде да кеслерини сынагандыла. Ахырында оператив штабны таматалары юйренилуени тийишли халда этгенле-

рин, структурала борчларын тынгылы толтургандарын белгилегенди, иги багы бергенди.

КыМР-де Терроризмге кыажуу миллет комитетини оператив штабы.

УФСИН

Тутмакыла кюл кётюрюрге амал табарыкдыла

УФСИН-ни КыМР-де Управленисында Россейни Президентин айырынга хазырылуу эти бардыла. Ведомствону пресс-службасындан билдиргенлени кере, Каменкада биринчи юч ючюнчю номерли изолаторларында айыруулада кюл кётюрюрге эркинликери болганы юч жюз адам барды. Ала ючюн би-

ринчисинде 132-чи номерли айыруу участка кыуарылганды. УФСИН-ни башха эки учрежденисына уа айыруула бардырылган кюч участка айыруу комиссияны келечилери барлыкдыла. Андан сора да, праювага бузуклык этгенлери ючюн тутулуп турганыла эмда ауукь заманнга юйден

чыгарга эркинликтери сыйрылганыла да кюл кётюрюрге оиг табырыкдыла.

Битеу бёлюмледе 18 мартада бардырылгыч айыруула бла байламлы документле, жорукчула, билдируле, кандидатталаны тизмелери да тагыладыла.

М АДИЛОВА.

УЧРЕДИТЕЛГЕ: КЫАБАРТЫ-МАЛКЫАР РЕСПУБЛИКАНЫ ПАРЛАМЕНТИ БЛА ПРАВИТЕЛЬСТВОСУ

Table with 4 columns containing contact information for the editorial office, telephone numbers, and subscription details.